

მშვიდობით, მშვიდობით!

1873 წელი

ხვალ-ზეგ მე ხელახლათ ვტოვებ «დროების» ნიადაგი თანამშრომლობის უმადურ და მომბეზრებელ ღვაწლს. მკითხველს თავს როდიღა მოაწყენს ჩემი ნაწერის კითხვა, და მსმენელს – ჩემ პიროვნებაზე, ნაწერზე და ხასიათზე სჯის სმენა. სხვა, უფრო ახალგაზრდა და გულმომბიერი მწერლები ახალ საგნებზე და მოვლენებზე წერა-ბეჭდვას და ბაასს გამართვენ, და ყველაფერს, რაც კი აღაშფოთა ან შეარყია ჩემმა ნაწერმა, მიყრუების და დავიწყების მალამო წაეცხება...

როგორც მკვიდრისთვის, ჩემთვისაც დადგება ჯერ მოსვენებული და პირუთენელი სჯის, და შემდეგ – მალე, ძლიერ მალე, – სრული მივიწყების დრო. დაღალული, დაქანცული, ილაჯ-გადაწყვეტილი ვტოვებ მე ჩვენი მწერლობის ასპარეზს და ჩვენი სამშობლოს ჰაერს. სრული ბედნიერებით ვეთხოვები ყველას, ვისაც ვპულვარ ან უყვარვარ, ვესალმები ყველას, ვინც მებრალეა ან მიყვარს, და მტერ-მეგობარს ნეტარებით ვეუბნები – «მშვიდობით, მშვიდობით!» შავი-ზღვის ზამთრის ქარიშხალი, ევროპის აღელვებული ცხოვრება, ახალი წრე, ძველი მეგობრები მეც მალე დამავიწყებინებენ აქაური უთავბოლო ბრძოლისა და ყაყანის დაღალულობას. და შორიდან თქვენი შესაფერი სიმცირით მეჩვენებით თქვენ, ჩემო ნამცეცა მტრებო, ჩემო პაწაწინა წინააღმდეგნო. თქვენი ჭიანჭველის და ობობის ტვინით დაგებული მახეებით, თქვენი ჩემი ბეზლობით და ენატანტალით. მშვიდობით, მშვიდობით! იქ, ჩემს მოსვენებულ ოთახში, აღმტაცი ცხოვრებით და პატიოსანი ბრძოლით გართული, მე ხანდისხან უსიამოვნო სიზმარივით მოვიგონებთ თქვენ ყველას, ვინც – ხეირიანი და დაუზოგავი ბრძოლაში გამოსვლის მაგიერათ-ხმარობდით უსუსური ცილისწამების იარაღს, ვინც გულწრფელი ბრალის დადების წინააღმდეგ დედაბრულ შეწამებას ხელს ავლებდით, ვინც ვერ ბედავდით თქვენი რწმუნების, საქმის, მიზნის და მოქმედების პირდაპირ, მამაცურ დაცვას, და პასუხისგაცემის მაგიერ იმ ტალახით გათქერა მომინდომეთ, რომელშიაც კისრამდი ჩაფლული იყავით, ხართ და იქნებით უკუნი უკუნისამდე. იქ, ვიმეორებ, გავიხსენებ თქვენს უძღურ გამწარებას, თქვენს საბრალო მახეებს, და გულდამშვიდებულ შენდობას და მიტევებას გამოვატან მაშინ თქვენ ყველასათვის დასავლეთის მშვიდობიან და ნათელ ნიავეს... იქ მხიარული კისკისით მოვიგონებ მე თქვენს მოუხერხებელ და სუსტ წინააღმდეგობას, თქვენს

გამოცრუებულ ბეზლობას, თქვენს გამოფშუტებულ ბრძენობას, და ნიადაგ სასიქადულოთ ჩემ გულში იმ გრძნობას შევინახავ, რომ – სხვა თუ არაფერი – ერთი მარჯვე და მწარე წკიპურტი მაინც ვკარი თქვენს ბრძნულათ ჩამოგრძელებულს ცხვირს, ერთი ბასრი და მჭრელი სადგისი მაინც ვჩხვლიტე თქვენს ბრძნულათ გაბერილს თავმოყვარეობას. «ტყუილათ ხომ მაინც არ ჩაივლის ამ გაბერილი ბრძნების შემუსვრა», ვიფიქრებ მე მაშინ, და ამ გრძნობით ადვილათ დავივიწყებ ყოველს, «რაც ვსვი სიმწარე ეკლიანს გზაზე მწერლისა!»...

იქ ვნახავ მე გონიერს და პატიოსანს ახალგაზრდობას, რომელსაც ჯერ ჩვენი ცხოვრების და უსუსურობის ჩირქი არ მოდებია, რომელსაც გულში მხურვალე გრძნობა უღვივის, და რომელიც არ შეჩვევია სისამაგლესთან შერიგებას და პიროვნული მიზნის თავყვანისცემას... ის ახალგაზრდობა სცხოვრობს ისეთ ადგილას, სადაც ძლიერ ხშირია პატიოსანი მოქმედების და გონიერი მოღვაწეობის მაგალითი. იმას გარშემო ათასობით და ათიათასობით ახვევია რომლითაც აყვავებულა და ხეირიანობს სამზღვარსგარეთული საზოგადოებრივი ცხოვრება. დაუღალავი მშრომელების და თავგანწირული მოქმედების მნახველ ახალგაზრდობას, რასაკვირველია, ძლიერ ადვილათ შეუძლია გაიგოს, რომ შესაძლებელია კაცისთვის პიროვანი მიზნის უქონლობა, საზოგადო საქმისთვის გულმხურვალეთ მოქმედება, საერო და საქვეყნო სარგებლობისთვის გამწარებულათ ბრძოლა... ამ ახალგაზრდობას თვალ-წინ ნიადაგ იმისი დამტკიცება უდგია, რომ ყოველი ხეირიანი კაცი საერთო და საყოველთაო საქმეს უსათუოთ და ყოველთვის თავის კერძო სარგებლობაზე უფრო მაღლა უნდა სთვლიდეს, და ნიადაგ ამის შესაფერ უნდა მოქმედებდეს...

ჩვენში, ვეტყვი მე ვითომ-განათლებული კაცები, ვითომ-ახალგაზრდა პირები სულ სხვანაირ გზას და მოქმედებას ადგიან. იმათ ან არასოდეს არ ჰქონიათ საზოგადოებრივი გრძნობა და საზოგადო სიკეთისთვის მსახურების სურვილი, ან, თუ ჰქონიათ, დიდი ხანია რაც დაუკარგავთ. ისინი ხმა ამოუღებლათ, უბრძოლველათ, ხელგაუნძრევლათ დამონებია მამა-პაპურ ჩვეულებებს და შეხედულებას, აჰყოლიან ადამის წლის ცხოვრებას, და მათი კერძო მოქმედება, მათი საყოველდღეო ცხოვრება იმავე ჩირქით გათქერილია, იმავე გესლით წარყვნილია, რომლითაც წინა თაობების ცხოვრება უკვალთ და უსარგებლოთ დაღუპულა. გულ-ხელ დაკრეფილნი ლოკვენ ისინი უფროსების მძლავრს და მჩაგრავ ხელს, ყურმოჭრილ ყმებსავით ფეხ-ქვეშ უგორდებიან ყველას, ვინც კი ძალადობს და უსამართლიანობს, და წაყრუებით, უდარდელათ ზურგს უბრუნებენ ყველაფერს, რაც კი სუსტი, დაჩაგრული და

იმედ-მოკლებულია... ვისაც როდესმე ჩვენში ხმა ამოუღია ან ხელი გაუნძრევია ჩვენი მიძინებული საზოგადოების ფეხზე წამოასაყენებლათ, ან ჩვენი გადატაკებული ხალხის სარგებლობის დასაცველათ, ყველას გზაზე დახვდენია ამ კაცების ქვეშევრდები, ჩუმი, მომწამლედი და მომხიბვლელი წინააღმდეგობა და მტრობა. იმათ თავიანთ მიზნათ და იარაღათ «ჩურჩული» შეუქნიათ, და ვინც შინაურულ ჩურჩულს საკმაო იარაღათ არ სთვლის ჩვენი მიყრუებული ქვეყნის ამაღლებისთვის, იმის წინააღმდეგ ესენი, ჩურჩულის მაგიერ, ცილის-წამებას და ბეზღობას ხმარობენ, რომ ამით სახელი გაუტეხონ და ფეხი მოტეხონ ყოველ მიმართულებას, რომელსაც მათი ჩურჩული არა სწამს, და რომელიც ჩურჩულის მაგიერ საქმეს და შრომას თხოულობს.

ამ გაგუდული ჩურჩულის შემწეობით ამ კაცებს გვარიანათ წაუფარავთ ის ნამდვილი შრომა და ღვაწლი, რომელიც იმათ თავიანთი პიროვანი ამაღლებისთვის უხმარიათ. თუმცა საზოგადოებრივ ცხოვრებაში ისინი დადუმებას და შინაურულ ჩურჩულს ქადაგებენ, მაგრამ პიროვანი მიზნისთვის კი ისინი უფრო მძლავრ და ენერგიულ მოქმედებებს ხმარობენ, რომელნიც იმათ საზოგადო მიზნისთვის როდი ემეტებოდათ. და ამგვარი მოხერხებით ისინი დღეს გაძლიერებულან, ლაზათიანი ადგილები და მამულები ხელში ჩაუგდიათ, უმჯობესებს კიდევ ეძებენ და ალბათ კიდევ ჩაიგდებენ... ამ პირებს, თავიანთ კერძო სარგებლობაში და პიროვანი მიზნის ძიებაში ჩაფლულებს, როდი სწამთ სხვებში არც გულწრფელობა, არც პატიოსნება, არც საზოგადო მსახურება. და ჩვენი «დროების» წინააღმდეგ ისინი, აზრის დარღვევის ან მიმართულების ბრძოლის მაგიერ, პიროვან შეწამებას ქადაგებენ, ბინძურ მიზნებს გვაწერენ, თავიანთ სურვილს და მოქმედებას ჩვენ თავზე გვახვევენ... უსირცხვილოთ, შეუპოვრათ, აშკარათ, მთელი საზოგადოების წინ, კაცი, რომელმაც ღვიძლი ძმა გაცარცვა, ჩვენ მცარცველს გვიძახის, ვინც ბანქოში შუღერობით ფული მოიგო – ჩვენ გაიძვერას გვიწოდებს, ვინც მზითვისთვის ძუძუსმწოვარი და უნახავი ქალი შეირთო – ჩვენი პირადი სარგებლობის ძიებას გვწამებს, ვინც უფროსის ხელის ლოკვით ადგილი დაიმსახურა – ჩვენ უფროსების მორიდებას გვაწერს, ვინც თავისი მარწმუნებელი გასცა – ჩვენზე ამბობს, სანდო კაცები არ არიანო, და ვინც ქურდობაში დაჭერილი იყო – ჩვენ ქურდის სახელს გვარქმევს...

როცა თქვენ მიხვალთ ჩვენში და ამ კაცების საქციელს დაინახავთ, მათ მიმართულებას და მოქმედებას გაიცნობთ, – ვეტყვი მე ამ ახალგაზრდობას – გაიხსენეთ მაშინ აქაური პატიოსანი ცხოვრება და შეადარეთ ეს ორი სურათი. ნახავთ მაშინ, რამდენათ სასიყვარულოა ეს ცხოვრება

და საზიზღარია – ჩვენებურების მოქმედება. – როგორ გგონიათ, ჩვენო ვაჟბატონებო, როგორი იქნება ამ ახალგაზრდობის გრძნობა თქვენს შესახებ, როცა ის ჩვენში ჩამოვა, და თავის მოთხოვნების და შეხედულების თვალთ გასინჯავს თქვენს საქციელს და მოქმედებას? – ეს ხომ თქვენ თვითონაც იცით. მაშ, გტოვებთ გულდამშვიდებული, გულმობიერათ შეგინდობთ ყველაფერს, რაც თქვენ ჩემს წინააღმდეგ გიბაიყუშიათ, და გესალმებით თუ სამუდამოთ არა, გვარიანი ვადითა მაინც. მშვიდობით, ნახვამდის!

დაიბეჭდა გაზ. «დროებაში», 1873 წ., 16 ნომბერს, ნ. სკანდელის ხელმოწერით.